

5. osztály

Osztályozó vizsga követelmények

MAGYAR IRODALOM

- A tanuló legyen képes életkorának megfelelő tempóban olvasni a tankönyv prózai és verses szövegeit. Az ismert szövegeket tudja értelmezni.
- Tudjon felsorolni néhányat az év során tanult művek közül címmel és szerzővel együtt.
- Adott műcímhez tudjon szerzőt (író, költő) rendelni, a tanult írók, költők nevéhez egy-egy mű címét társítani (Petőfi: János vitéz, Az alföld, Egy estém otthon; Arany: Családi kör; Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, stb.)
- Ismerje és tudja vázlatosan elmondani Petőfi életét.
- Ismerje és tudja elmondani a János vitéz, Az égig érő fa, A Pál utcai fiúk tartalmát, leírni szerkezetét
- Ismerje az alábbi fogalmakat, tudja azok legfőbb sajátosságait: elbeszélő költemény, népdal, regény, mese, monda, tájleíró költemény.
- Tudja felsorolni a szóképeket: metafora, hasonlat, megszemélyesítés, ismert szövegben tanári segítséggel ismerje fel őket.
- Tudja elmondani az alábbi műveket önállóan (memoriterek): Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék; Petőfi: János vitéz 1. fejezet / 1-2. vsz; 6. fejezet 20-21. vsz.; Az alföld (1-2. és utolsó vsz.); Arany: Családi kör (1. és egy szabadon választott vsz.) Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (kijelölt részlet).

MAGYAR NYELV

- A tanuló írása legyen rendezett, olvasható.
- Megfelelő tempóban írjon diktálás esetén.
- Kevés hibával másoljon 8-10 soros szöveget vagy 10-15 nehéz szót.
- Tudja, mit jelent a kommunikáció szó, mik a tényezői.
- Tudja felsorolni a beszélszerveket, ismertetni működésüket.
- Ismerje a következőket: hangok felosztása, a magán- és a mássalhangzók felosztása.
- Ismerje a mély és magas magánhangzókat, a zöngés és zöngétlen mássalhangzókat.
- Tudja mi a hangrend törvénye, és azt ismerje fel a szavakban, ill. maga is tudjon példákat gyűjteni.
- Tudja felsorolni és alkalmazni a helyesírási alapelveket: a kiejtés, a hagyomány, a szóelemzés és az egyszerűsítés elvét.
- Ismerje az abc-t, a betűrendbe sorolás szabályait, tudjon helyesen szótagolni.
- Tegyen különbséget egyjelentésű és többjelentésű szó között, legyen képes rokon értelmű kifejezéseket gyűjteni, ismerje fel az ellentétes jelentésű szavakat.
- Legyen képes egyszerűbb szavakat elemeire bontani (szótő + toldalék).

MATEMATIKA

Gondolkodási módszerek

Halmazok értelmezése és alkalmazása

Természetes számok

A számok írása és olvasása, számegyenesen való ábrázolása a milliós számkörben

Összeadás, kivonás, szorzás többjegyűvel, osztás kétjegyűvel a milliós számkörben

Egész számok

Számok helyes leírása, értelmezése, a való élethez való kapcsolata, számegyenesen való ábrázolása, ellentett és abszolút érték fogalma

Egész számok összeadása és kivonása

Közönséges törtek

A számok helyes leírása, törtész ábrázolása

Egyszerűsítés, bővítés

Pozitív nevezőjű törtek összeadása, kivonása

Pozitív nevezőjű törtek szorzása, osztása természetes számmal

Tizedes törtek

A számok helyes leírása, számegyenesen való ábrázolása

Tizedes törtek összeadása és kivonása

Tizedes törtek szorzása és osztása természetes számmal

Descartes féle koordinátarendszer

Helymeghatározás a derékszögű koordináta-rendszerben

Geometria, mérés

Körző, vonalzó, szögmérő helyes használata

Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása

Szögek mérése és rajzolása

Síkidomok rajzolása

Kerület, terület fogalma

Téglalap kerülete és területe

Hosszúság és terület mértékegységeinek ismerete, mértékváltás

Kocka és téglalap test tulajdonságai

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM

Szótárfüzet vezetése és használata. Kétnyelvű szótár használata irányítás/útmutatás mellett.

Hallott egyszerű szövegből többszöri meghallgatás után alapinformációk megértése. Írott szöveg a feladat elvárásai szerint információnak a megtalálása. Egyszerűbb szöveg lényegi elemeinek a megjelölése/megtalálása, ezek egyszerűbb mondatokba gyűjtése.

Az alábbi témákhoz a szókincs ismerete és egyszerű mondatokban válaszolni a feltett kérdésekre:

1. Személyes életvitel:
 - a. Napirend
 - b. Családi élet
 - c. Rokonság
 - d. Külső, belső tulajdonságok
 - e. Gyakori betegségek/tünetek
 - f. Egészségügyi személyzet
2. Szabadidő, hobbi
3. Társadalmi élet
4. Iskola, képzés, hivatás:
 - a. Iskolai mindennapok
 - b. Foglalkozások, hozzájuk kapcsolódó tevékenységek, eszközök
5. Gazdaság, technika, környezet:
 - a. Lakóhely és közvetlen környezete
 - b. Közlekedés: járművek, útleírások
6. Politika és társadalom

Szófajok általános felismerése (ige, főnév, névelő, elöljárószó, számnév, névmás, határozószó).

Szó és mondat tan ismerete:

Igék:

- ragozása jelenidőben
- tőhangzováltozás
- igekötős igék (elváló, nem elváló)

- igeidő (jelenidő, Perfekt/múlt idő)
- igék szótári alakjainak felismerése/alkotása
- igemódok: kijelentő-, felszólítómód

Főnév:

- neme: jelentés, ill. végződés alapján meghatározni (hímnem, nőnem, semleges nem)
- száma: egyesszám, többes számú alakok
- esetei: alany, tárgy, részes

Névelő:

- Fajtái: határozott, határozatlan

Elöljárószó:

- időhatározói elöljárószó
- helyviszonyt kifejező elöljárószó
- tárgy és részes esettel álló elöljárószó

Számnév:

- fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése

Névmás:

- fajtái: személyes, kérdő, tagadó, visszaható

Határozószó:

- fajtái: hely-, idő- és módhatározók

Mondattan:

- Mondatfajták: kijelentő-, kérdő-, felszólító mondat

Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.

NÉMET NÉPISMERET

A szöveg, vagy annak egy bekezdése lényegi információtartalmának megnevezése. Kérdések megfogalmazása az adott témával kapcsolatban. Képesen legyen a tanultak rajzos ábrázolására és saját rajzos vázlatuk alapján a legfontosabb információk megfogalmazására. Témákhoz kapcsolódó nyelvjárási szavak felismerése, reprodukciója a korosztálynak megfelelően.

Az alábbi témákhoz a szókincs ismerete és egyszerű mondatokban válaszolni a feltett kérdésekre:

1. Családi élet:
 - a. Család tagjai
 - b. Rokonság és kapcsolatok
 - c. Családfa
2. Iskola épülete:
 - a. Osztályterem: berendezési tárgyak
 - b. A tanítás menete
 - c. Személyzete
 - d. Iskolaszerek
3. Régi mesterségek
 - a. Nyersanyagok, anyagok, termékek felismerése
 - b. Tevékenységek és a hozzájuk szükséges munkaeszközök megnevezése
 - c. Szakmák feladatkörének megnevezése
4. Gazdaság, technika, környezet - Lakóhely
 - a. Ismeretek a lakóhelyről, környékéről és parasztházról
 - b. A falvak elrendezése, alaprajza
5. Társadalmi élet – Ünnepek és ünnepnapok
 - a. Az egyházi év ünnepeinek ismerete
 - b. Ünnepek bibliai hátterének és hagyományainak részletes ismerete

c. Tárgyak és szellemi értékek irányított gyűjtése

DIGITÁLIS KULTÚRA

1. Algoritmizálás és blokkprogramozás

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;

FOGALMAK

algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, kódolás

2. Bemutatókészítés

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FOGALMAK

prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása

3. Online kommunikáció

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás

4. Az információs társadalom, e-Világ

- önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
- az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;
- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FOGALMAK

e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség

5. A digitális eszközök használata

- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
- értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobil eszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

ETIKA

Témakörök:

- I. Közösségeink értékei
 - ❖ Magyar nemzetünk
 - ❖ Egy ország, több nemzetiség

- ❖ Anyanyelvünk, nemzeti jelképeink
 - ❖ Ünnepeink, hagyományaink
 - ❖ Településünk értékei
 - ❖ Egyéni felelősségünk a közösségben
 - ❖ A gyermekek jogai
- II. A természet rendjének megőrzése
- ❖ Technikai fejlődés
 - ❖ Képernyőink hatalma
 - ❖ Túl nagy lábon élünk!
 - ❖ Tudatos vásárlás
 - ❖ Valódi szépség
 - ❖ Virtuális tér
 - ❖ Rajtunk is múlik!
- III. Az európai kultúra hatása életünkre
- ❖ Hol az igazság?
 - ❖ Vallási közösségek
 - ❖ Világvallások
 - ❖ A kerszténység és ünnepei
 - ❖ Tények és feltételezések
 - ❖ Kíváncsiság és megismerés
 - ❖ A tudósok felelőssége

A témákhoz kapcsolódó legfontosabb információk az okostankönyv Etika 6. osztály fejezetben található meg.

TÖRTÉNELEM

Témakörök:

I. Személyes történelem

- ❖ A történelem forrásai – írott (krónika, geszta, kódex), tárgyi források, szóbeli források (népdalok, népmesék, stb.)
- ❖ Nemzeti jelképek – címer, zászló és a pecsét
- ❖ Az időszámítás – Krisztus születése; Kr. e. és Kr. u.; római számok ismerete 1000-ig.; történelem korszakai

II. Fejezetek az ókori történelemből

- ❖ Az ókori Egyiptom világa - térben és időben elhelyezni a birodalmat; fáraó, rabszolga fogalma; öntözéses gazdálkodás; Nílus; hitvilág
- ❖ Az ókori Hellász öröksége – athéni demokrácia; athéni és spártai nevelés; polisz fogalma; olimpiai játékok; görög-perzsa háborúk és azok hadvezérei
- ❖ Nagy Sándor birodalma – térben és időben elhelyezni a birodalmat; csatái; kulturális öröksége; Alexandria
- ❖ Az ókori Róma öröksége – Római Birodalom – térben és időben elhelyezni a birodalmat; korszakok (királyság; köztársaság; császárság); provincia, császár fogalma; Pannónia provincia jellemzői; római-pun; görög-római háborúk; Julius Caesar és Augustus császár munkássága
- ❖ Népvándorlás kora – népcsoportok; a népvándorlás következményei (pl. Nyugatrómai Birodalom bukása)

III. A kereszténység

- ❖ Az Ószövetség népe. – zsidó nép; zsidó vallás; Palesztina, Izrael; teremtés és özönvíz története, a zsidó nép őstörténete (Egyiptom, Mózes, Kánaán)

- ❖ Jézus életet és tanításai. – Jézus születése, tanításai és kereszthalála. Biblia fogalma (Újszövetség és Ószövetség); a keresztény vallás kialakulása, elterjedése a Római Birodalomban; a keresztény vallás jelképei
 - ❖ A kereszténység elterjedése a birodalomban, a keresztény vallás jelképei.
- IV. A középkor világi**
- ❖ Élet a várba és a vár körül. – király, nemes; az uradalom – az uradalom lakói (földesúr, jobbágy), birtokok (tulajdonjog és használati jog); majorság fogalma
 - ❖ A mezőgazdaság fejlődése – új eszközök megjelenése; kétnyomásos gazdálkodás
 - ❖ Élet a kolostorban, román, gótikus stílus. – kolostor lakói, szabályzata, a lakók tevékenysége; román és gót stílus jellemzői
 - ❖ Reneszánsz stílus – általános jellemzői, megjelenése az építészetben.
 - ❖ Élet a városban. – középkori város jellemzői, felépítése (pl. városfal, piactér, stb.), polgár fogalma
 - ❖ A céhek. – céh fogalma; működése (céhmester, inas); cégér
 - ❖ Az iszlám vallás. – iszlám vallás jellemzői, hatása a hétköznapiakra, templomai
 - ❖ Lovagok, lovagi erények, a lovaggá avatás ceremóniája.
 - ❖ Keresztes háborúk. – keresztes háborúk célja és okai, valamint következménye.
- V. Képek és portrék az Árpád-kor történetéből**
- ❖ Történetek a magyarok eredetéről – Hunor-Magor története, Csaba királyfi története
 - ❖ A magyarok életmódja, a nagycsalád, nemzetség, törzs fogalma.
 - ❖ A magyarok közösségei. Törzsek, törzsfők nevei. – 7 törzs és 7 vezér felsorolása.
 - ❖ Etelközi magyarok, vérszerződés, Emese álma.
 - ❖ Kárpát-medence a honfoglalás előtt. Fehér ló monda.
 - ❖ Honfoglalás, honfoglaló nagyfejedelmek.
 - ❖ Pogány magyarok hitvilága. – pogány fogalma.
 - ❖ Kalandozások okai, irányai, a magyarok harci taktikája.
 - ❖ A keresztény magyar állam megalapítása – Szent István király államszervező tevékenysége, fontosabb törvényei; trónutódlásának nehézségei (Imre herceg halála)
 - ❖ Szent László, a lovag király – törvényei, bel- és külpolitikai törekvései.
 - ❖ Könyves Kálmán – „művelt” király; fontosabb törvényei; külpolitikai törekvései.
 - ❖ III. Béla – kancellária intézményének létrehozása; külpolitikai törekvései.
 - ❖ II. András és az Aranybulla – intézkedései (birtokadományozásai), Aranybulla (1222), annak tartalma.
 - ❖ IV. Béla – királyi hatalmának megszilárdítása, tatárjárás és annak következményei; „második honalapító”
 - ❖ III. András – utolsó Árpád-házi király, kinek halálával kihalt az Árpád-ház.
 - ❖ Az Árpád-ház alkonya.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

Témakörök:

I. A Föld külső és belső felépítése

A Föld belső felépítése – hagymahéjszerkezet, legfontosabb rétegek jellemzői
 Hegységképződés – gyűrődés, vetődés és vulkanizmus folyamata
 Kőzetek és ásványok – ásvány és kőzet fogalma; fontosabb üledékes, magmás és metamorf kőzetek
 A földfelszín és változásai – a külső erők tevékenysége: szél, víz, Nap, jég
 A mészkőhegységek formakincse – a mészkő mállása, karsztosodás fogalma

II. Az energia

Az energia fogalma; megújuló és nem megújuló energiaforrások csoportosítása, felhasználása

III. A térképektől a modern navigációs technikákig

- ◆ A földrajzi atlasz, a térkép fogalma; a földrajzi fókuszát- a térkép tájolása, mérések a térképen
 - ◆ Modern technikák a térképészetben – GPS; műhold; digitális szoftverek (Google Earth)
- IV. Hazánk nagytájai – térben való elhelyezése; fontosabb domborzati, vízrajzi, társadalmi, gazdasági jellemzőik**
- ◆ Az Alpokalja
 - ◆ A Dunántúli-dombvidék
 - ◆ A Dunántúli-középhegység
 - ◆ Az Északi-középhegység
 - ◆ Alföld és Kisalföld
- V. Az erdők élete**
- ◆ Tájak, életközösségek
 - ◆ A hazai lombhullató erdők élővilága – tölgy, bükk erdő jellemzői
 - ◆ Más éghajlati övek jellemző erdői – mangrove, esőerdő, tajga erdő jellemzői
 - ◆ Az erdő, mint életközösség – kölcsönhatások az életközösségek között (szimbiózis, élősködés, versengés, közömbösség); táplálkozási kapcsolatok (fotoszintézis; termelő, fogyasztó, csúcsragadó, lebontó) - táplálékláncok
 - ◆ Erdőgazdálkodás és természetvédelem – tar, szálaló vágás fogalma; erdőket érintő környezeti problémák
- VI. A rétek és mezők élővilága**
- ◆ A rétek és mezők életközössége – rét és mező fogalma, különbségek
 - ◆ A rétek növényei – pázsitfűvek jellemzői (felépítés, tűrőképesség, stb.)
 - ◆ A rétek állatvilága – az általunk tanult, réteken élő emlősök, madarak, hüllők és rovarok jellemzői
 - ◆ Távoli tájak fátlan életközösségei – a préri, sztyepp, pampa, szavanna fogalma
 - ◆ A füves életközösségek természeti-környezeti problémái – túllegeltetés, helytelen mezőgazdasági művelés, területek feltörése, beépítése,
- VII. A vizek, vízpartok élővilága**
- A felszíni és felszín alatti vizek – csoportosítás; felszíni vizek (folyók és tavak) a központban
 - Vízi és vízparti növények – tanult növények csoportosítása társulás szintjén
 - Vízben és vízparton élő állatok – a halak testfelépítése, táplálkozása; a békák egyedfejlődése; vízisikló testfelépítése; tőkés réce testfelépítése
 - A vizek természeti-környezeti problémái – emberi hatások a vízi élővilág pusztulásában

ÉNEK-ZENE

- I. Zeneelmélet**
- ritmusok (egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod, harmincketted)
 - 5, 6, 7 fokú hangsorok (pentaton, pentachord, hexaton, hexachord, dúr, moll)
 - C, G, A, F, B, ESZ-dúr skála és azok párhuzamos molljai
 - Hangközök
 - szolmizálás dúr és moll hangsorokban
- II. Zenetörténet**
- reneszánsz zenéje
 - barokk zenéje
 - klasszicizmus zenéje

- III. Zenehallgatás
 - Esterházy Pál: Harmónia Caelestis
 - Vivaldi: Négy évszak
 - J. S. Bach: Parasztkantáta
 - W. A. Mozart: Varázsfuvola
- IV. Énekek
 - Elmegyek, elmegyek
 - A horgosi csárda
 - Pál, Kata, Péter
 - Kispiricsi falu végén
 - Hull a szilva a fáról
 - Megkötöm lovamat
 - Gábor Áron rézágyúja
 - A jó lovas katonának
 - Egressy Béni – Vörösmarty Mihály: Szózat
- V. Hangszerismeret
 - gitár
 - zongora
 - magyar népi hangszerek

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

Gyakorlati munka:

Tervezzünk! – 3D-s házikó tervezése, rajzolása Paint vagy Scratch programok segítségével, alakzatok alkalmazásával.

Szoba, konyha, fürdőszoba tervezése szabadon választott módszerrel – szabadkézzel; laptop, internet segítségével.

Építéstechnológia – a ház; a valóság ábrázolása; épített környezetünk; építő ipari szakmák ismerete.

Szabadon választott alakzat hajtogatása papírból.

VIZUÁLIS KULTÚRA

Három otthonról hozott rajz:

- egy költőről készített portré fotó alapján (József Attila, Nagy László, vagy Szabó Lőrinc)

- két rajz szabadon választott témában

Órán készítendő vizsga rajz: csendélet -látvány utáni tónusozott grafit rajz

TESTNEVELÉS

Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

- A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok ismerete, megnevezése, 5-6 gyakorlat önálló bemutatása
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztésére szolgáló gyakorlatok bemutatása (1-2 db)
- Erősítő hatású gyakorlatok bemutatása (1-2 db)

Atlétikai jellegű feladatmegoldások

- Térdelő rajt vezényszavainak ismerete
- 60 m síkfutás
- Folyamatos futás 9 percen keresztül
- Kislabda hajítása helyből, helyes technikai kivitelezéssel
- Távolugrás 4-8 lépéses nekifutásból
- Magasugrás átlépő technikával 3-5 lépéses nekifutásból

Torna jellegű feladatmegoldások

- Összefüggő 4-5 elemből álló talajgyakorlatsor összeállítása (gurulóátfordulás előre, hátra, repülő gurulóátfordulás, tarkóállás, híd, bölcso, spárga, mérlegállás, fejállás, kézállás, kézenátfordulás oldalra)
- Keresztbe állított szekrényen zsugorkanyarlati átvágás, guggoló átvágás, ugródeszka megfelelő használatának ismerete
- Tanulógerendán járásgyakorlatok, járássok fordulatokkal, szökdelések, mérlegállás, leugrás
- Gyűrűn függésben sarok, és térd emelés, alaplendület, zsugorlefűgés kísérletek

Sportjátékok

- Kosárlabdázás: labdavezetés irányváltásokkal, labdaátadások, megállások, megindulások fajtáinak ismerete, helyből történő kosárra dobás
- Röplabdázás: kosárárintés, alkarérintés technikájának bemutatása
- Labdarúgás: labdavezetés irányváltásokkal, labdaátadások átvételek, rúgások célfelületre álló helyből

Testnevelési és népi játékok

- 3-4 választott játék menetének és szabályainak ismertetése

Önvédelmi és küzdősportok

- 3-4 választott küzdőjáték menetének és szabályainak ismertetése
- Grundbirkózás játékszabályainak ismerete

Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

- Szabadtéri akadálypálya leküzdése